

Tentamen Bio-ethiek voor Biologen 07-10-08

Tijd: 15.15 – 16.45 uur

Dit tentamen bestaat uit 10 vragen. Je kunt 100 punten verdienen met de antwoorden. Voor elke goed beantwoorde vraag krijg je 10 punten.

Zet je naam en nummer op elk antwoordvel. Lever de opgaven in met je antwoordvel. Succes!

- 1 Leg uit waarom volgens Darwin (zoals geciteerd door Midgley) er wel moraal moest ontstaan toen wezens reflectieve vermogens kregen.
- 2 Leg het verschil uit tussen “ethiek als proces” en “ethiek als product”.
- 3 Beantwoord bij elke casus de volgende vraag: is dit een moreel probleem en waarom (niet)?
  - a. Mijn kind moet binnenkort ingeënt worden tegen kinkhoest, maar ik wil dit niet omdat ze bij de vorige inenting erg moest huilen en ik het risico van het krijgen van kinkhoest niet zo hoog acht. Op het consultatiebureau zijn ze het niet eens met mijn beslissing. Kan ik toch de inenting weigeren?
  - b. Een onderzoeker bij TNO ontdekt dat een bepaald voedingsmiddel kan leiden tot allergische reacties bij een kleine groep mensen. De fabrikant belooft om dit voedingsmiddel te wijzigen, maar vraagt de onderzoeker om in de tussentijd deze informatie niet naar buiten te brengen. De onderzoeker vraagt zich af of hij aan dit verzoek gehoor zou moeten geven.
- 4 Consequentialisme/utilisme
  - A Welke drie hoofdkenmerken heeft de *utilistische* theorie?
  - B Noem twee belangrijke nadelen van de utilistische theorie.
  - C Leg uit hoe dieren normatieve relevantie krijgen binnen deze theorie.
- 5 Zorgethiek en deugdethiek lijken twee ethische stromingen die niet direct antwoorden geven op beslissingsvragen.
  - A kun je uitleggen waarom een deugdethicus geen directe beslisvragen stelt?
  - B wat is de kerngedachte voor deugdethici?

De zorgethiek koppelt betrokkenheid en relaties aan morele relevantie.

  - C Kun je een voorbeeld geven hoe dat in de dierethiek tot uitdrukking komt?
- 6 Deontologie
  - A Wat is het belangrijkste kenmerk van een deontologische benadering?
  - B Noem een drietal termen of concepten die goed passen binnen een deontologische benadering.
  - C Gebruik de termen/concepten uit C elk in een aparte zin die goed in een deontologische redenering zou kunnen passen. (*immers begrijpen is goed kunnen toepassen!*)
- 7 In 2006 woedde in de Australische staat Victoria een fel debat over een voorgesteld plan om Mount Hotham te ontwikkelen tot een ski gebied. Centraal in dit debat stond de toekomst van de ‘mountain pygmy possum’, een buideldiertje ter grootte van een muis waarvan de habitat slechts 2 vierkante kilometer beslaat in de bergen van Victoria. Volgens WWF Australië wordt de populatie van dit diertje al bedreigd

doordat het broeikas-effect zijn habitat aantast en zou een verdere aantasting van de habitat de genadeslag voor deze soort kunnen zijn. In een interview in de lokale krant komen vier mensen aan het woord en zij doen de volgende uitspraken:

- a. Mr. Arthur: 'Ski-en is leuk, maar het weegt niet op tegen het lijden van de pygmy possums als gevolg van habitat-verwoesting'.
- b. Mr. Bernard: 'Het is belangrijk en leuk om een skigebied te bouwen, maar we moeten wel zorgen dat de natuur niet dusdanig wordt aangetast dat onze kleinkinderen niet meer van deze berg kunnen genieten'.
- c. Mw. Camden: 'Wij hebben niet het recht om een soort te laten uitsterven en moeten dus alles op alles zetten om de mountain pygmy possum te redden'.
- d. Mw. Darcy: 'De ontwikkeling van het skigebied zal leiden tot meer banen in deze regio, waar toch al weinig ander werk te vinden is. Het is ongehoord om dit niet door te laten gaan vanwege een stomme possum'.

Achter deze uitspraken gaan verschillende grondhoudingen schuil. Bovendien komen ze overeen met verschillende stromingen in de natuur-ethiek.

- A Noem bij elke uitspraak (a,b etc) de bijbehorende grondhouding en de stroming in de natuurethiek.
- B Leg uit waarom je vindt dat deze grondhouding en stroming er bij hoort.

8. Een groep actievoerders staat buiten het primatencentrum Rijswijk, waar dierproeven worden gedaan met primaten, te demonstreren. Een van hen stelt 'AIDS tests zouden niet op primaten moeten mogen worden uitgevoerd; het kan net zo goed op ratten. Primaten zijn groepsdieren en die hebben er veel te veel last van om alleen in een hokje te zitten'. Getuigt deze uitspraak van speciesisme en waarom (niet)?

9 Reflectief evenwicht

- A Teken een schema van het reflectief evenwicht
- B Leg uit wat men moet verstaan onder de termen die je op de verschillende hoekpunten van het schema hebt staan.
- C Past het gebruik van het reflectief evenwicht binnen een opvatting waarin het juiste als objectieve kennis wordt gezien? Leg uit.

10 Argumentatie

Een lid van de werkgroep "troeteldier" (een werkgroep die "verantwoorde seks van mensen met dieren wil bevorderen") stelt: Seks met dieren is ethisch aanvaardbaar want in de Romeinse tijd was het heel gewoon en bovendien is er moreel gezien geen enkel probleem.

- A Welke 2 drogredenen kunt u hier herkennen?
- B Leg van elk van deze twee drogredenen uit waarom het als argument niet goed is? (dus waarom is het een drogreden?)
- C Stel naar aanleiding van de stelling "Seks van mensen met dieren dient verboden te worden" een kort redeneerschema op waarin u komt tot een p1c1c1. (laat de structuur en opbouw van uw redentatie goed zien)